

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد رشت

دانشکده علوم انسانی

گروه آموزشی جغرافیا

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

رشته جغرافیا-گرایش سیاسی

عنوان:

تحلیل کاربرد حمل و نقل دریائی و جاده ای در ایجاد امنیت پایدار استان

گیلان

استاد راهنما:

دکتر فریبرز احمدی دهکاء

استاد مشاور:

دکتر حمیدرضا محمدی

نگارش:

عزت اله محمدعلی پور

نیمسال تحصیلی ۹۳-۹۲

اجرای این پایان نامه مورد حمایت مالی سازمان بنادر و دریانوردی قرار گرفته است و سازمان به عنوان تنها مرجع حاکمیتی کشور در امور بندری، دریایی و کشتیرانی بازرگانی به منظور ایفای نقش مرجعیت دانشی خود و در راستای تحقق راهبردهای کلان نقشه جامع علمی کشور مبنی بر "حمایت از توسعه شبکه‌های تحقیقاتی و تسهیل انتقال و انتشار دانش و سامان‌دهی علمی" از طریق "استانداردسازی و اصلاح فرایندهای تولید، ثبت، داوری و سنجش و ایجاد بانک‌های اطلاعاتی یکپارچه برای نشریات، اختراعات و اکتشافات پژوهشگران"، اقدام به ارائه این اثر در سایت SID می‌نماید.

چکیده

امروزه حمل و نقل یکی از اجزاء مهم اقتصاد ملی محسوب می‌گردد و به دلیل داشتن نقش زیربنایی تأثیر فراوانی بر فرآیند رشد اقتصادی کشور دارد. این بخش دربرگیرنده فعالیت‌هایی است که به شکلی گسترده در تمامی زمینه‌های تولید، توزیع و مصرف کالا و خدمات جریان داشته و در مجموعه فعالیت‌های اقتصادی نقش غیرقابل انکاری بر عهده دارد. بدون وجود شبکه حمل و نقل، تاسیسات و تجهیزات جانبی و ناوگان مطلوب تصور رشد و توسعه عمومی کشور غیرممکن به نظر می‌رسد. اساساً در رشد و توسعه اقتصاد و تجارت جهانی در مقطع زمانی فعلی و روند گسترش آن نمی‌توان نقش سیستم‌های حمل و نقل در بهینه‌سازی هزینه‌ها، زمان سفر، سرعت جابجایی، ایمنی و سطح خدمات ارائه شده را انکار نمود.

امنیت در حمل و نقل عمومی یک مسئولیت مشترک به شمار می‌رود و مستلزم یک کنترل و نظارت مشخص می‌باشد. مسئولیت‌ها می‌بایست به روشنی تعریف شوند و مشارکت‌ها برای یک رویکرد همه‌جانبه و مداوم شکل بگیرد تا امنیت منطقه را شکل دهد. توسعه دروازه ورود به همه چیز است و توسعه‌ای که موجب امنیت شود توسعه پایدار است. یکی از مولفه‌های توسعه، سیستم حمل و نقل دریایی و جاده‌ای است که اگر عملکرد درست داشته باشد موجب امنیت و همچنین توسعه پایدار میشود.

لذا نگارنده در این پایان‌نامه به ماهیت تحقیق با استفاده از روش توصیفی - تحلیلی به شیوه کتابخانه‌ای به گردآوری اطلاعات پرداخته و ضمن تجزیه و تحلیل، حمل و نقل دریایی و جاده‌ای را به عنوان متغیر مستقل و امنیت پایدار استان گیلان متغیر وابسته این پایان‌نامه لحاظ کرده است تا نقش این عوامل در ایجاد امنیت پایدار مشخص گردد.

نتایج حاصل از این پژوهش حاکی از آن است حمل و نقل دریایی و جاده‌ای یکی از ارکان امنیت است. بر همین اساس است که در مدل حلقه‌های استراتژیک حمل و نقل دریایی و جاده‌ای نقش تعیین‌کننده‌ای دارد.

واژگان کلیدی: حمل و نقل، جاده‌ای، دریایی، امنیت، توسعه، استان گیلان

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	چکیده.....
	فصل اول : کلیات تحقیق
۳	۱-۱-مقدمه.....
۴	۱-۲-بیان مسأله.....
۶	۱-۳- پرسش اصلی تحقیق.....
۶	۱-۴-فرضیه ها.....
۶	۱-۵- اهمیت و ضرورت تحقیق.....
۷	۱-۶- اهداف تحقیق.....
۸	۱-۶-۱- هدف کاربردی.....
۸	۱-۷-پیشینه تحقیق.....
۹	۱-۸-قلمرو تحقیق.....
۱۰	۱-۹-روش کار.....
۱۰	۱-۹-۱-نوع روش تحقیق.....
۱۰	۱-۹-۲-روش گردآوری اطلاعات.....
۱۰	۱-۹-۳-ابزار گردآوری اطلاعات.....
۱۰	۱-۹-۴-روش تجزیه و تحلیل اطلاعات.....
۱۱	۱-۱۰- سازماندهی تحقیق.....
۱۱	۱-۱۱- تعاریف و مفاهیم.....
۱۱	۱-۱۱-۱-حمل و نقل.....
۱۲	۱-۱۱-۲-امنیت.....
۱۲	۱-۱۱-۳-امنیت پایدار.....
۱۳	۱-۱۱-۴-امنیت ملی.....

۱۱-۱-۵-توسعه..... ۱۴

۱۱-۱-۶-گیلان..... ۱۴

۱۱-۱-۷-تعریف حمل و نقل..... ۱۴

فصل دوم : ادبیات تحقیق

۲-۱-مقدمه..... ۱۶

۲-۲-تاریخچه تحولات حمل و نقل..... ۱۷

۲-۲-۱-تاریخچه حمل و نقل جاده‌ای..... ۱۸

۲-۲-۳-حمل و نقل دریائی..... ۱۹

۲-۲-۴-آثار عمده اقتصادی حمل و نقل..... ۲۱

۲-۲-۵-اشتغال زایی بخش حمل و نقل..... ۲۱

۲-۲-۶-زیربخش (حمل و نقل) جاده‌ای..... ۲۲

۲-۲-۷-زیربخش دریایی..... ۲۲

۲-۲-۸-زیربخش هوایی..... ۲۳

۲-۲-۹-اهمیت روزافزون حمل و نقل جاده‌ای در جهان..... ۲۳

۲-۲-۱۰-نقش صنعت حمل و نقل در اقتصاد جهانی..... ۲۴

۲-۲-۱۱-اهمیت ترانزیتی ایران..... ۲۴

۲-۲-۱۲-موقعیت جمهوری اسلامی ایران در حمل و نقل بین‌المللی..... ۲۵

۲-۱۲-۱-ایجاد اعتبار و ثبات سیاسی..... ۲۷

۲-۱۲-۲-تأثیرات اجتماعی و اقتصادی..... ۲۷

۲-۱۳-جایگاه ایران در صنعت حمل و نقل دنیا..... ۲۷

۲-۱۴-جایگاه صنعت حمل و نقل در ایران..... ۲۸

۲-۱۵-جایگاه بخش حمل و نقل در اقتصاد کشور..... ۲۸

۲-۱۶-جایگاه زیربخش حمل و نقل جاده‌ای در اقتصاد کشور..... ۲۹

- ۳۰ ۱۷-۲-جایگاه حمل و نقل در اقتصاد ملی.....
- ۳۱ ۱۸-۲-تحولات و اهداف صنعت حمل و نقل در ایران.....
- ۳۱ ۱۹-۲- موانع ورود به صنعت.....
- ۳۱ ۱۹-۲-۱- سیاست های دولت.....
- ۳۲ ۱۹-۲-۲- فضای کسب و کار.....
- ۳۳ ۱۹-۲-۳- موانع مالی.....
- ۳۳ ۱۹-۲-۴- عدم دسترسی به سیستم های اطلاعات و ارتباطات حمل و نقل.....
- ۳۳ ۲۰-۲- سیاست های کلان حمل و نقل جاده ای.....
- ۳۴ ۲۱-۲- چشم انداز حمل و نقل جاده ای در برنامه پنجم توسعه.....
- ۳۶ ۲۲-۲- ارتباط موجود بین بخش های مختلف کسب و کار دریایی.....
- ۳۷ ۲۳-۲- جهانی سازی کشتی سازی.....
- ۳۸ ۲۴-۲- صنعت حمل و نقل دریایی از نگاه آمار.....
- ۴۰ ۲۵-۲- تحول در ساختار اقتصادی در قالب ۵۲ برنامه پنجم توسعه و حمل و نقل دریایی.....
- ۴۱ ۲۶-۲- نظریه های امنیت پایدار.....
- ۴۳ ۲۷-۲- مولفه های تشکیل دهنده ی امنیت پایدار در افق ۱۴۰۴.....
- ۴۷ ۲۸-۲- رهیافت نظری.....
- ۴۷ ۲۸-۲-۱- رهیافت های نظری و فرانظری در مطالعات امنیتی.....
- ۴۸ ۲۸-۲-۲- چارچوب مفهومی.....
- ۵۰ ۲۸-۲-۳- ابعاد نظریه امنیت پایدار.....
- ۵۱ ۲۸-۲-۴- ارکان امنیت پایدار.....
- ۵۲ ۲۹-۲- سازو کارهای ارتقاء دهنده امنیت ملی پایدار.....
- ۵۳ ۳۰-۲- رابطه ی امنیت و توسعه.....
- ۵۷ ۳۱-۲- توسعه پایدار شهری.....
- ۵۸ ۳۲-۲- نقش شهرها در توسعه پایدار.....

۵۹	۳۳-۲-ویژگی های شهر پایدار.....
۵۹	۳۴-۲-جایگاه حمل و نقل در توسعه پایدار جهانی.....
۶۰	۳۵-۲-حمل و نقل و توسعه.....
۶۲	۳۶-۲-حمل و نقل، شاخص توسعه.....
۶۸	۳۷-۲-حمل و نقل دریایی و توسعه.....

فصل سوم : ویژگیهای جغرافیایی منطقه مورد مطالعه

۷۰	۱-۳-موقعیت جغرافیایی استان گیلان.....
۷۲	۲-۳-آب و هوا.....
۷۲	۱-۲-۳-آب و هوای معتدل و مرطوب.....
۷۳	۲-۲-۳-آب و هوای کوهستانی.....
۷۳	۳-۲-۳-آب و هوای نیم خشک.....
۷۴	۳-۳-ناهمواریهها.....
۷۴	۱-۳-۳-نواحی جلگه ای.....
۷۴	۲-۳-۳-نواحی کوهپایه ای.....
۷۵	۳-۳-۳-نواحی کوهستانی.....
۷۵	۴-۳-منابع آب.....
۷۶	۵-۳-پوشش گیاهی.....
۷۷	۶-۳-اجمال تاریخی.....
۷۸	۷-۳-زبان.....
۷۹	۸-۳-مذهب.....
۷۹	۹-۳-تراکم جمعیت استان گیلان.....
۷۹	۱-۹-۳-جمعیت شهری و روستایی استان گیلان.....
۸۰	۲-۹-۳-اشتغال و بیکاری جمعیت استان گیلان.....
۸۰	۳-۹-۳-توزیع شاغلان جمعیت استان گیلان.....

فصل چهارم: یافته های تحقیق

- ۸۲ ۱-۴-نقش گیلان در استراتژی ملی.
- ۸۳ ۱-۱-۴-موقعیت ارتباطی و ترانزیتی در کریدور شمال - جنوب (نوستراک).
- ۸۶ ۲-۱-۴-جایگاه بندر انزلی در کریدور شمال - جنوب.
- ۸۷ ۳-۱-۴-نقش گیلان در موقعیت استراتژیکی ترانزیت ایران.
- ۸۸ ۴-۱-۴-نقش گیلان در استراتژی توسعه و افزایش ترانزیت کالا.
- ۸۸ ۵-۱-۴-نقش ترانزیت در اقتصاد و امنیت استان گیلان.
- ۹۰ ۲-۴-مروری بر عملکرد سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای در برنامه چهارم توسعه.
- ۹۲ ۱-۲-۴-اهداف کیفی.
- ۹۴ ۲-۲-۴-اهداف کمی.
- ۹۶ ۳-۴-شبکه راه.
- ۹۷ ۱-۳-۴-راه جاده ای در گیلان.
- ۹۸ ۱-۱-۳-۴-توسعه شبکه راههای آسفالتی و پیدایش DUS.
- ۹۹ ۲-۳-۴-راه آهن.
- ۹۹ ۳-۳-۴-راه آبی.
- ۹۹ ۴-۴-الگوی جریان های حمل و نقل.
- ۱۰۰ ۵-۴-حمل و نقل پایدار، یک ضرورت.
- ۱۰۱ ۶-۴-راهکارهای توسعه پایدار حمل و نقل.
- ۱۰۱ ۱-۶-۴-مدیریت تقاضای سفر (TDM).
- ۱۰۲ ۲-۶-۴-آمایش سرزمین.
- ۱۰۳ ۳-۶-۴-حمل و نقل غیرموتوری (NMT).
- ۱۰۳ ۴-۶-۴-استفاده از حمل و نقل عمومی (MRT&BRT).
- ۱۰۴ ۵-۶-۴-مشارکت مردم.
- ۱۰۵ ۷-۴-حمل و نقل و توسعه در گیلان.

- ۱۰۵..... ۴-۷-۱- لزوم برنامه ریزی صحیح و سرمایه گذاری بیشتر در بخش راه.
- ۱۰۷..... ۴-۸- نقش توسعه راه های روستایی در کاهش محرومیت.
- ۱۱۱..... ۴-۹- شاخص های امنیت پایدار.
- ۱۱۲..... ۴-۹-۱- وجود توان بازدارندگی در برابر تهدید خارجی.
- ۱۱۳..... ۴-۹-۲- برخورداری از سیاست خارجی موفق و تعامل با کشور های تاثیر گذار جهان.
- ۱۱۴..... ۴-۹-۳- داشتن قدرت اقتصادی.
- ۱۱۵..... ۴-۹-۴- نظام حکمرانی خوب.
- ۱۱۵..... ۴-۱۰- شاخص های ناامنی.
- ۱۱۶..... ۴-۱۰-۱- همزمانی آسیب پذیری های داخلی با یک تهدید موثر خارجی.
- ۱۱۶..... ۴-۱۰-۲- بروز ناامنی شدید در محیط امنیتی ایران و کشور های همجوار.
- ۱۱۷..... ۴-۱۰-۳- فرسایش سرمایه ی اجتماعی و بروز نارضایتی های اجتماعی.
- ۱۱۸..... ۴-۱۰-۴- افزایش نرخ جرایم سازمان یافته.
- ۱۱۹..... ۴-۱۱- الزامات گذار به امنیت ملی پایدار.
- ۱۱۹..... ۴-۱۲- مدل های ارزیابی تهدیدات امنیت ملی.
- ۱۲۰..... ۴-۱۳- مدل حلقه های استراتژیک واردن.
- ۱۲۸..... ۴-۱۴- ابعاد و مولفه های امنیت پایدار در سند چشم انداز.
- ۱۲۹..... ۴-۱۴-۱- کشور امن.
- ۱۳۰..... ۴-۱۴-۲- امنیت اقتصادی.
- ۱۳۲..... ۴-۱۴-۳- باز دارندگی همه جانبه.
- ۱۳۲..... ۴-۱۴-۴- دارای تعامل سازنده و موثر با جهان.
- ۱۳۳..... ۴-۱۵- امنیت قانونمند، امنیت پایدار.
- ۱۳۵..... ۴-۱۶- چگونگی نیل به امنیت پایدار بر اساس سند چشم انداز.
- ۱۳۵..... ۴-۱۷- شیوه های امنیت سازی از دیدگاه سند چشم انداز.
- ۱۳۵..... ۴-۱۷-۱- رسیدن به قدرت باز دارندگی همه جانبه.

- ۱۳۶ ۲-۱۷-۴- کسب جایگاه اول اقتصادی ، علمی و فناوری
- ۱۳۷ ۳-۱۷-۴- تعامل سازنده و موثر در روابط بین المللی
- ۱۳۷ ۴-۱۷-۴- توسعه ی ساختارهای حکومتی کارآمد
- ۱۳۸ ۵-۱۷-۴- تامین رفاه جامعه و برخورداری مردم از فرصت های برابر

فصل پنجم : نتیجه گیری و ارزیابی داده ها

- ۱۴۷ ۱-۵- ارزیابی فرضیه اول
- ۱۴۹ ۲-۵- ارزیابی فرضیه دوم
- ۱۵۱ ۳-۵- نتیجه گیری
- ۱۵۲ ۴-۵- پیشنهادات

Archive of SID